

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Vallinojan päivähoitoyksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	2
	2.1 Arvolähtökohdat.....	2
	2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
3	LASTEN PUHEENVUORO	4
4	YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA	5
5	TYÖ LASTEN PARISSA	6
	5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana	6
	5.2 Lapsen motorisen kehityksen tukeminen.....	7
	5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	7
	5.4 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toimintaperiaatteet	7
	5.5 Päivän kulku ja omatoimisuus	8
	5.6 Lasten leikki.....	9
	5.7 Oppimistoimintojen organisointi	10
	5.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	11
	5.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki	11
	5.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus	12
	5.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	13
	5.10 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto	14
6	TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI.....	14
7	KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ	16
	7.1 Yhteistyötahot ja hyvinvointityö	16

1 JOHDANTO

Vallinoja sijaitsee Korson pohjoispuolella rajanaapureinaan Kerava ja Tuusula. Vallinojan asuinalueelta löytyy hyvin erilaista asumista: omakotitaloja, rivitaloja ja kerrostaloja luonnonläheisellä asuinalueella. Vallinojan aluetta ympäröivät metsät ja pellot, jotka tarjoavat mielenkiintoisen ja monipuolisen ulkoilu ympäristön alueen asukkaille ja päiväkodin lapsille. Keravan puolelta löytyy kahden kilometrin päästä ulkoilukenttä, jossa voi kesäisin yleisurheilla ja talvisin luistella. Vierumäen koulun läheisyydessä on pururata, josta löytyvät metsän ympäröimät lenkki- ja hiihtopolut sekä iso pulkkamäki. Samoin päiväkodin lähipellolla voi käydä hiihtämässä lasten kanssa.

Korson keskustassa on kävely- tai bussimatkan päässä Lumo, josta löytyvät kirjasto, yhteis palvelupiste ja kulttuurisäpinöiden järjestämät tapahtumat mm. teatterit. Kirjastoauto käy Vallinojalla kerran kuukaudessa aivan päiväkodin vieressä.

Vallinojalla on toiminut Varpusen ryhmäperhepäiväkoti vuosina 1995-2012 ja Satakielen ryhmäperhepäiväkoti vuosina 2002 – 2005. Vuonna 1998 Vallinojan päiväkodi aukaisi ovensa kolmiryhmäisenä päiväkotina. Kunnallista perhepäivähoitoa on alueella ollut vuoteen 2004 saakka. Päiväkoti kasvoi isoihin mittoihin, kun viimeiset koululuokat siirtyivät Vierumäkeen vuonna 2011. Päiväkodissa on nykyään kuusi ryhmää; Nastojen, Muttareiden, Pulttien, Helojen, Niittien ja Ruuvien ryhmät.

Sanotaan, että Vallinojalla oli aikoinaan Ollin vaja ja siellä säilytti Olli työkalupakkiaan. Vallinojan päiväkodin ryhmien nimet ovat työkalupakista, jolla halutaan kuvata kaikkien osallisuutta ja tarpeellisuutta yhteisössämme. Toiminnan lähtökohtana on lapsi, joka saa leikkiä, liikkua, tutkia ja kokea erilaisia taiteen tekniikoita mielenkiintonsa ja kehittymisensä tueksi. Toiminta on vuorovaikutuksellista suhteessa ympäristöön ja ihmisiin. Luonto nouseekin meidän päiväkodissamme hyvin tärkeäksi toimintaympäristöksi.

Päiväkodin vahvuutena on yhteisöllisyys, tunne, että kaikki kokevat osallisuutta ja arvostusta päivähoidossa. Työntekijät arvioivat säännöllisesti toimintaansa ja muuttavat tarvittaessa toimintatapojaan. Toimimme mahdollisuuksien mukaan pienryhmissä. Näin vastuu kasvattaja tutustuu paremmin oman ryhmänsä lapsiin ja näiden vanhempien kanssa on luontevaa tehdä yhteistyötä.

Jotta voimme parhaalla mahdollisella tavalla tukea lapsen kasvua ja kehitystä päiväkotimaailmassa, pidämme vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä asiana. Arvostamme vanhempia asiantuntijoina lapsensa asioissa, tärkeinä henkilöinä lapsen maailmassa. Haluamme tukea vanhempien kasvatustyötä varhaiskasvatuksen keinoin. Näin lapsi pääsee nauttimaan ja kehittymään kodin pienessä ympäristössä ja päiväkodin ryhmätoiminnassa.

Vallinojalla 20.6.2013
Satu Turunen
Vallinojan päiväkodi

2 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Arvolähtökohdat

Vallinojan päiväkodin toimintaa ohjaavat kaupungin arvot, visiot ja toiminta-ajatus varhaiskasvatuksessa. Arvot näkyvät toiminnassamme seuraavasti:

Innovatiivisuus

- ✓ Yhteisesti sovitun toimintatavan pohjalta arvioimme toimintaamme ja olemme valmiita muuttamaan toimintaamme tilanteen mukaan. Meillä on selkeä rakenne pohjalla, johon voimme ja olemme valmiita tekemään tarpeellisia variaatioita.
- ✓ Voimme rohkeasti esitellä toisille omia ammatillisia ratkaisujamme ja ajatuksiamme, saamme vertaistukea toisiltamme myös tiimirajojen yli.
- ✓ Vuorovaikutustilanteissa olemme aidosti läsnä, kuuntelemme ja arvostamme lapsia, vanhempia ja työkavereita, luomme turvallisen ilmapiirin päiväkotiimme.
- ✓ Meillä on lupa kokeilla, erehtyä, yrittää uudelleen, oppia kokemuksistamme.

Kestävä kehitys

Kulttuurinen

- ✓ Päiväkodissamme vahvistamme eri kulttuuritaustaisten lasten omaa kulttuuria esim. lukemalla tarinoita lasten entisestä kotimaasta tai lasten vanhemmat voivat tulla kertomaan omasta lapsuudestaan. Arvostamme ja tuemme vanhempien työtä oman kulttuurin välittämisessä lapsilleen.
- ✓ Tutustutamme lapsia suomalaiseen kulttuuriin; nyky- ja perinnekulttuuriin mm. satujen, tarinoiden, kertomusten, keskustelujen, laulujen, runojen, lorujen, teatteriesitysten kautta. Samalla kiinnitetään lasten huomiota kirjojen oikeaoppiseen käsittelyyn, tutustutetaan heitä erilaisiin kirjoihin ja kuinka tietoa voi kirjoista hakea.
- ✓ Pidämme tärkeänä tiedostaa uudet kulttuurit yhteisössämme ja samalla siirrämme lapsille vanhaa lasten kulttuuriperinnettä.
- ✓ Henkilökunnan tärkeänä tehtävänä on tutustua päiväkodissa oleviin vieraisiin kulttuureihin ja auttaa eri kulttuureista tulevia lapsia sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin. Monimuotoisuuden hyväksymisen, ymmärtämisen ja suvaitsemisen koemme tärkeänä yksikössämme.

Sosiaalinen

- ✓ Kasvattajat pohtivat ja arvioivat jatkuvasti omaa vuorovaikutustaan suhteessa lapsiin, vanhempiin ja työkavereihin.
- ✓ Tasa-arvoinen kohtelu ei ole kaikille yhtä paljon, vaan tarpeiden mukaan harkittua. Tämä vaatii kasvattajalta sensitiivisyyttä kohdatessaan lapsi, kasvattajan on oltava tässä hetkessä läsnä.
- ✓ Työtä eivät ohjaa sukupuoliroolit, vaan aktiivisesti ohjataan lapsia leikkimään ja toimimaan yli konservatiivisen sukupuoliroolijaottelun, esim. tyttöjä opastetaan autoleikkeihin ja poikia vastaavasti kotileikkeihin muuksikin kuin kotieläimeksi. Vanhempien toiveita lapsen kasvatuksesta kuunnellaan, heille kerrotaan lasten tasa-arvoisesta kohtelusta kulttuurista tai sukupuolesta riippumatta ja jokaisen ihmisen kunnioittamisesta.
- ✓ Henkilökunta huolehtii lasten tasa-arvoisesta kohtelusta, lasten tarvitsemasta vuorovaikutuksesta niin, että myös rauhallisemmat ja hiljaisemmatkin lapset tulevat päivän aikana kohdatuiksi. Tämä vaatii ammatillista kohtaamista myös itselleen haastavimpien henkilöiden kohdalla ja hyvää ammattitaitoa vuorovaikutuksellisessa työssä.
- ✓ Kasvattajat tiedostavat toiminnallaan vaikuttavansa lasten ajatuksiin ja siksi toiminnassaan kohtelevat lapsia tasa-arvoisesti riippumatta lasten kulttuuritaustasta tai sukupuolesta. Vanhempien kanssa keskustellaan esim. lapsen varhaiskasvatuskeskustelussa (myöhemmin tekstissä viitataan lapsen Vasu) lasten tasa-arvoisesta kohtelusta.
- ✓ Arvostamme hyvää työilmapiiriä, jota emme pidä itsestäänselvytenä, vaan kaikkien yhteisenä vastuuna sen toteutumisesta.

- ✓ Huolehdimme ja kunnioitamme toisiamme työyhteisössämme, emme jätä ketään yksin, vaan tuemme toisiamme.

Ekologinen

- ✓ Kierrätämme mahdollisimman paljon erilaisia asioita: paperit ja pahvit keräykseen, ruokajäte bioroskikseen, materiaalien monipuolinen ja tehokas käyttö, esim. luonnonmateriaalit, sekä materiaalien uusiokäyttö askartelussa. Myös leluja ja pelejä kierrätetään päiväkodin sisällä.
- ✓ Teemme retkiä lähimetsiin ja lähiympäristöön. Tarvittaessa käytämme julkista liikennettä esim. Lumo-käynnillä.
- ✓ Lapset vaikuttavat ryhmänsä ympäristöön osallistumalla suunnitteluun, esim. sisätilojen suunnitteluun.
- ✓ Lapsia opetetaan arvostamaan leluja ja pois kertakäyttöajattelusta. Vanhempia kannustetaan tukemaan ekologisuuks-ajattelua esim. lelujen kierrätyksellä, vanhempien omalla osta – myy – vaihda -palstalla päiväkodilla ja lasten vaatteiden nimeämisellä vaatteiden hukkaamisprosentin laskemiseksi
- ✓ Lasten ja henkilökunnan ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden lisääminen koulutuksen ja muun oppimateriaalin kautta.
- ✓ Rakennettuun ja rakentamattomaan ympäristöön tutustuminen ja siitä huolehtiminen.

Taloudellinen

- ✓ Ekologisten valintojen kautta näkyy säästöinä.
- ✓ Hankinnat ovat tarkasti harkittuja. Tarkastelemme ensin koko talon ja tarvittaessa kyselemme muilta päiväkodeilta puuttuvia materiaaleja ennen kuin tilaamme lisää.
- ✓ Pelien ja lelujen oikeanlainen käyttö, ja arvostus.
- ✓ Mottomme on "vähän voi olla paljon".
- ✓ Teemme yhteistyötä vanhempien kanssa, jotta vanhemmat esimerkiksi ymmärtävät miksi on tärkeää ajoissa ilmoittaa lapsensa poissaolo. Näin ei muun muassa tehdä lapselle turhaan ruokaa, joka päätyy poisheitettäväksi. Kaikki pienet teot vaikuttavat isosti kokonaisuuteen.

Yhteisöllisyys

- ✓ Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena yhdessä sovittujen toimintatapojen ja –periaatteiden mukaisesti.
- ✓ Kasvatuskumppanuus merkitsee meille vanhemmuuden vahvistamista ja tukemista, me emme ole viemässä heidän asiantuntijuuttaan ja kasvatustavustaan.
- ✓ Keskustelujen kautta vahvistamme ja tuemme vanhempien osaamista ja osallisuutta esimerkiksi arjen hakutilanteissa ja Vasu – keskusteluissa.
- ✓ Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan lapsensa päivähoidon arkeen.
- ✓ Kunnioitamme kummankin vanhemman vanhemmuutta ja lapsen oikeutta molempiin vanhempiin
- ✓ Tuemme lasten osallisuutta esimerkiksi kuuntelemalla heidän toiveitaan, ottamalla heitä mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja innostamalla heitä omatoimisuuteen.
- ✓ Aikuinen huomioi lapsen viereystilan ja havainnoi lapsen kiinnostuksen kohteen muokatessaan toimintaa lapsille sopivaksi.
- ✓ Lasta vahvistetaan kokemaan yhteisöllisyyttä ja toimimaan yhteisöllisesti toisiamme huomioiden ja tukien. Yhteisen hyvän tekemisen työtapana on esimerkiksi lelujen kerääminen yhdessä.
- ✓ Lapsen itsesäätelytaitojen vahvistaminen esimerkiksi tunteiden nimeäminen ja niistä keskusteleminen, aikuisen malli tunteiden ilmaisussa, syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen, toisten huomiointi, hyvät tavat ja kokemus ryhmän jäsenenä olemisesta.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajuus

Meillä Vallinojalla on moniammatillinen kasvattajayhteisö: lastentarhanopettaja, lastenhoitaja, avustaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Me sitoudumme työpaikan yhteisiin arvoihin, joita olemme yhdessä hiooneet ja pohtineet keskustelun ja ajatustenvaihdon kautta. Työtapojamme määrittelevät yhteiset työsuunnitelmat, Vallinojan, Vantaan ja valtakunnallinen Vasu, esiopetussuunnitelmat ja lapsiryhmän tarpeet. Lapsiryhmän ja työyhteisön tarpeiden mukaan dokumentoimme, arvioimme ja kehitämme omaa työtämme ja toimintaamme jatkuvasti.

Kasvattajina sitoudumme ottamaan vastaan rakentavaa palautetta esimerkiksi vanhemmilta, lapsilta ja työkavereilta. Olemme valmiit antamaan palautetta myös työkavereille uudistuaiksemme työssämme. Lisäksi ylläpidämme ammattitaitoamme osallistumalla erilaisiin koulutuksiin. Kasvattajat tunnistavat lapsen herkkyyksien merkityksen työssään ja ymmärtävät lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostavan saumattoman kokonaisuuden. Vallinojalla sitoudumme ylläpitämään päiväkodin hyvää, positiivista, kannustavaa ja toisia kunnioittavaa ilmapiiriä, jotta lapsen on turvallista kasvaa ja kehittyä.

Lapsikäsitys

”Matka omaan itseen alkaa lapsena.”

Päiväkodissämme lapsuuden arvostaminen on tärkeää. Lapsuus on arvokas osa ihmisen elämänkaarta ja siihen on oikeus kaikilla. Lapsi saa olla lapsi, pieni ihminen ilman aikuisten huolia ja murheita. Hän on ajatteleva, tunteva, aidosti utelias ja kokonaisvaltainen ihminen, joka elää hetkessä aktiivisena osallistujana. Jokainen lapsi on yksilö, persoonallisuus, jota kunnioitetaan omana itsenään.

3 LASTEN PUHEENVUORO

Päiväkodissämme edistetään lasten osallisuutta kuuntelemalla heidän toiveitaan esimerkiksi arkitoimintojen toteuttamisessa. Isommat lapset saavat vaikuttaa muun muassa siihen paljonko he ottavat ruokaa, jotta he oppivat ottamaan ruokaa sopivasti. He voivat myös valita jäävätkö he joinain aamupäivinä mieluummin sisälle aamu-ulkoilun sijaan. Lisäksi lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet ohjaavat niin toiminnan suunnittelua kuin toteutusta; pienetkin lapset osaavat ilmaista mikä on heille mielekästä toimintaa ja mitä he haluaisivat esimerkiksi leikkiä. Isommat lapset vaikuttavat myös itse aktiivisesti päivähoitopäivän sisällön suunnitteluun ja toteutukseen suunnittelemalla muun muassa jumppatuokioita ryhmälleen. Lapsia osallistetaan myös heitä koskevaan päätöksentekoon laatimalla heidän kanssaan yhteistyössä esimerkiksi ryhmäkohtaisia sääntöjä ja toimintatapoja. Lapset osallistuvat lisäksi iän ja kehitystasonsa mukaisesti erilaisiin heitä itseään koskeviin palaverihin, kuten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien laatimiseen.

Päiväkotimme lasten osallisuus huomioitiin myös Vallinojan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Monessa lapsiryhmässä keskusteltiin siitä millainen päiväkotito on kiva lasten mielestä ja mitä he haluaisivat päiväkodissa tehdä. Lisäksi heiltä kysyttiin millaisia ovat kivat aikuiset ja kivat kaverit. Lisäksi muutama 4-6-vuotias lapsi osallistui yhteen varhaiskasvatussuunnitelman päivityspalaveriin.

1. Millainen on kiva päiväkotito?

”Vallinojan päiväkotito, täältä puuttuu vaan äiti ja isi.”

”Sellanen missä on paljon kivoja kirjoja ja leluja.”

”Sellanen missä askarrellaan ja jumpataan paljon.”

”Kivaa leikkiä koko päivä.”

”Päiväkotito on kiva, kun siellä on kavereita.”

”Kivaa on kun päiväkodissa on karjalanpiirakkaa, pullaa ja herkuja.”

”Ja paljon syötävää.”

2. Mitä lapset haluavat tehdä päiväkodissa?

*"Kivaa on maalata ja askarrella."
"Jumppa ja tanssiminen on kivaa."
"Kaverin kanssa leikkiä dinoilla ja autoilla."
"Tykkään ulkona leikkiä."
"Tehdä palapelejä."
"Kivaa se mitä ollaan tehty jo."
"Olis kiva jos päiväkodissa olis joku lemmikki,
jota vois hoitaa. Vaik käärme, lintu tai marsu."
"Talvella on kivaa hiihtää, laskea mäkeä ja tehdä lumienkeleitä."
"Päättää mitä ruokaa on."
"Saa laittaa hienoja vaatteita."*

3. Millainen on kiva kaveri?

*"Sellanen kuka tekee mun kanssa palapelejä."
"Hymyilee ja on iloinen."
"Ei riitele eikä lyö."
"Se on iloinen mulle ja leikkii koko ajan mun kanssa."
"Hymynaama."
"Kiltti."
"Ottaa kiinni kädestä."
"Leikkii toisten kanssa."
"Ei määräile."*

4. Millainen on kiva aikuinen?

*"Se on iloinen."
"Sellanen josta mä tykkään."
"Kiltti."
"Se joka tekee töitä."
"Hymynaama."
"Tavallinen ja kiltti."
"Joka hoitais jos toinen tulis kipeeksi."
"Antaa syödä karkkia."
"Kiva aikuinen ei oo tuhma, sano rumasti lapsille tai
ei anna lasta tehdä mitään."*

4 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

Me pidämme tärkeänä vanhempien oman lapsen asiantuntijuutta, koska vanhemmat ovat lapsensa ensisijaisia kasvattajia. Kannustamme vanhempia olemaan rohkeita vanhemmuudessaan myös täällä päiväkodissa. Haluamme avointa ja luottamuksellista yhteistyötä, joka pohjautuu tasavertaisuuteen ja toisten kunnioittamiseen. Pidämme tärkeänä vuorovaikutuksellista keskustelua, ja olemme halukkaita kuuntelemaan vanhempien toiveita.

Lapsen aloittaessa hoidon kutsumme vanhemmat tutustumiskäynnille seuraamaan lapsiryhmän toimintaan. Aloituskustelussa käymme läpi vanhempien täyttämän lapsi kotiloissa – lomakkeen. Näin välittyy tieto lapsesta, sekä päivähoitoon liittyvistä odotuksista ja toiveista. Lapsi kotiloissa – lomake voidaan tehdä myös lapsen kotona. Päiväkotimme tapana on toimintakauden alussa jakaa kotiin pihasäännöt, joita vanhemmat voivat käydä sitten lapsensa kanssa läpi.

Päiväkotimme ilmapiiri on avoin ja vastaanottava. Pidämme kynnystä matalalla, jotta vanhemmat voivat lähestyä meitä kaikissa lapseen liittyvissä asioissa. Päiväkotimme henkilökunnalla on vaitiolovelvollisuus. Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan lapsensa ryhmään milloin vaan. Päivittäiset kuulumiset vaihdamme lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu)
- lapsen esiopetussuunnitelma (Leops)
- Hyve-varhaiskasvatuskeskustelu
- puhelinkeskustelut ja sähköpostiyhteydet
- ryhmien kuukausitiedotteet
- vanhempainillat syksyllä ja keväällä
- muut yhteiset tapahtumat

5 TYÖ LASTEN PARISSA

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline. Kieli on myös tärkeässä asemassa minäkuvan muodostumisessa. Lapsen kieli kehittyy vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa. Kielen tehtävä ajattelutoimintojen tukena korostuu lapsen kasvaessa. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. Päivittäinen yhdessä toimiminen antaa mahdollisuuden vuorovaikutus- ja keskustelutaitojen kehittymiseen. Meille on tärkeää lapsen aito, kunnioittava kohtaaminen ja aikuisen läsnäolo. Vastuu hyvästä vuorovaikutuksesta on aikuisilla. Lapsen kanssa työskennellessä kasvattajan on tiedostettava sanattoman vuorovaikutuksen, ilmeiden, eleiden, äänenpainon ja kehonkielen merkitys sanallisen vuorovaikutuksen rinnalla. Omalla esimerkillään kasvattaja ohjaa lasta vastavuoroiseen vuorovaikutukseen, hän toimii lapselle mallina.

Kasvattajan tehtävä on reagoida lapsen kontaktialoitteisiin ja rohkaista lapsen halua vuorovaikutukseen. Lisäksi mielestämme hyvän vuorovaikutuksen edellytyksiä ovat vastapuolen oikein kuuleminen ja ymmärtäminen, tärkeiden asioiden sanominen ja rehellisyys. Päiväkodissa tuetaan erikielisten lasten suomen kielen oppimista. Me kunnioitamme lapsen äidinkieltä kielenoppimisessa ja kannustamme vanhempia vahvistamaan lapsen omaa äidinkieltä, koska suomenkielen oppiminen perustuu oman äidinkielen vahvaan osaamiseen.

Kieli on keskeisessä asemassa kaikessa lapsen olemisessa ja toiminnassa. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sen tärkeämmässä asemassa ovat päivittäiset toimintarutiinit kielenoppimisessa. Laulut, lorut, keskusteluhetket, tarinat ja sadut seuraavat arjessa jouhevasti mukana. Lapsi saa kokemuksia ja elämyksiä myös kirjallisuudesta ja draamasta eri muodoissaan.

Leikki on lapsen ominainen tapa oppia kieltä. Leikkiessään vertaisryhmässä nuorempi ja erikielinen lapsi oppii kieltä mallista. Hänen sanavarastonsa kasvaa ja monipuolistuu. Meidän kasvattajien tehtävänä on järjestää mahdollisuuksia monimuotoisiin leikkeihin.

Kasvuympäristö on päiväkodissamme järjestetty lapsen kielenkehitystä tukeväksi. Materiaali, muu muassa kirjat, kuvat ja pelit, on lapsen saatavissa. Sanoitamme kasvuympäristöä; näin lapselle tulee tutuksi kirjoitettu maailma. Muun muassa huonekaluista löytyy kirjoitettu malli, ryhmien, lasten ja aikuisten nimet ovat seinällä jatkuvasti ja viikonpäivät sekä kuukaudet löytyvät kirjoitettuna isoimpien ryhmästä.

Esiopetuksessa tuemme lapsen ajattelun, vuorovaikutustaitojen, tunteiden ja sosiaalisuuden kehittymistä sekä oppimisprosessia kielen avulla. Tärkeänä tavoitteena pidämme lapsen kiinnostuksen herättämistä kirjoitettua ja puhuttua kieltä kohtaan. Rohkaisemme ja ohjaamme lasta niin, että hänestä kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija. Lapsi totuttautuu kertomaan ja keskustelevaan ja harjaantuu kuunteluun ja kerrontaan sekä yksin että yhdessä. Esiopetuksessa luodaan pohja luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen kielellistä tietoisuutta kielellä leikkien. Lukuleikit ovat aktiivisessa käytössä. Sana- ja käsitevaraston laajentaminen on myös yksi tärkeä tavoite esiopetuksessa.

5.2 Lapsen motorisen kehityksen tukeminen

Liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan monipuolisesti lapsen motorisia taitoja ja koordinaatiokykyä sekä fyysistä kuntoa. Lapsen karkea- ja hienomotoriikka sekä muut motoriikan osa-alueet kehittyvät arkipäivän toiminnoissa. Muun muassa käden taidot, vaatteiden pukeminen, ruokailu, wc-toiminnot, leikki ulkona ja sisällä ovat tärkeitä lapsen motoriselle kehitykselle.

Monipuolinen ja riittävä liikunta edesauttaa lasten oppimista ja ajattelutaitojen kehittymistä.

Me Vallinojalla koemme, että aikuisilla on suuri merkitys myönteisen asenteen luomiseksi liikuntaa ja sitä kautta minäkuvan vahvistamista kohtaan. Päiväkodissa kasvattajat järjestävät ohjattuja liikuntatuokioita säännöllisesti. Niiden järjestämiseen meillä on erinomaiset puitteet; suuri liikuntasali monipuolisine liikuntavälineineen, kiipeilyseinä ja isot luonnonläheiset piha-alueet. Läheiset metsäalueet tarjoavat myös hyvät puitteet metsäretkille.

5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Mielestämme päiväkotitoiminta on kuin yhteiskunta pienoiskoossa, jossa harjoitellaan kanssakäymistä ja vertaiskulttuuria. Olemme kasvattajina sallivia, mutta huomioimme myös turvallisuustekijät. Aikuiset ja lapset keskustelvat ja sopivat yhdessä säännöistä. Tällöin lapset sitoutuvat noudattamaan niitä paremmin. Aikuisen tehtävänä on havainnoida, ohjata ja keskustella lasten kanssa, miten missäkin tilanteessa tulisi toimia. Aikuinen myös perustelee, miksi jotain ei voi tehdä tai mitä voi poikkeuksellisesti tehdä.

Päiväkodissa harjoitellaan toisten huomioimista. Jokaista lasta tuetaan löytämään oma paikkansa ryhmässä, esimerkiksi hiljaisempia lapsia rohkaistaan ilmaisemaan tarpeelliset asiat, kun taas puhelias lapsi tuetaan kuuntelemaan toisten lasten puheenvuoroja. Ohjaamme lapsia myös kunnioittamaan toisten lasten leikkiä. Tämä ilmenee esimerkiksi siten, että leikit kestävät jonkun aikaa ja sinä aikana toisten lasten leikkiin ei puututa. Emme hyväksy toisen lapsen tai aikuisen satuttamista. Jos tällaista tapahtuu, käymme sen läpi lasten kanssa. Puutummme myös henkiseen satuttamiseen, kuten nimittelyyn ja vähättelyyn.

Pyrimme luomaan monipuolisen ja lasten kehitystason huomioivan oppimisympäristön. Mielestämme on tärkeää, että lapset voivat käyttää materiaaleja omatoimisesti ja osallistua ympäristön kehittämiseen ja muokkaamiseen. Meillä on käytössä pienryhmätiloja, joissa oppiminen on mahdollista toteuttaa pienemmässä ryhmässä. Pyrimme vahvistamaan lasten ystävyys-suhteita yli ryhmärajojen muun muassa järjestämällä lapsille mahdollisuuksia leikkiä yhdessä.

5.4 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toimintaperiaatteet

Päiväkodin henkilökunta on sitoutunut kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Kaikkia ihmisiä kunnioitetaan ja siksi ei ole sallittua lyödä ketään; ei leikkikavereita, sisarusia, vanhempia tai päiväkodin henkilöstöä.

Jokaisessa ryhmässä lapset saavat kokemuksia kuulumisesta omaan ryhmään; ollaan samaa ryhmää, tunnetaan kaverit nimeltä, lapset voivat olla taitotasonsa mukaan laatimassa sääntöjä yhdessä aikuisen kanssa, tehdään yhdessä asioita jotta koetaan yhdessä onnistumisen elämyksiä, lapsia tuetaan leikkimään yhdessä, ei jätetä kaveria ulkopuolelle ja lapset ja henkilökunta tutustuvat toisiinsa.

Isojen lasten kanssa keskustellaan siitä mitä eroa on kiusaamisella ja riitelyllä. Pienten kanssa ohjataan lasta konkreettisesti toimimaan oikein, erottamaan oikea ja väärä toimintatapa. Esimerkiksi kaveria ei tarvitse motata vaan voi halata, annetaan lapselle hyväksyttävä vaihtoehto. Kasvatustyössä käytetään erilaisia valmiita materiaalipaketteja muun muassa erilaisia teatteri-ilmaisun keinoja, joiden avulla lapset ja lapsiryhmä voivat käsitellä kiusaamistilanteita. Kasvattajalla tulee olla ohjaus ja läsnäolo ryhmässä, jotta kasvattaja tietää mitä lasten kesken on tapahtunut tai tapahtumassa. Aikuinen osaa lukea tilanteita, jotta valtapeliä lasten kesken ei syntyisi. Hänen vastuullaan on varmistaa että kaikilla on hyvä olla, ettei kukaan manipuloi ketään. Kasvattajalla on vastuu lapsen ja lapsiryhmän henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista.

Vanhempien kanssa tehdään yhteistyötä kiusaamisen ehkäisyssä. Vanhemmille kerrotaan päivän tapahtumista, myös mahdolliset kiusaamistilanteet selvitetään vanhemmille. Päiväkodissa jokainen aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin. Kaikki aikuiset ovat lapsia varten, jotta lapsien olisi turvallista tulla kertomaan kiusaami-

sesta ihan kenelle tahansa aikuiselle. Tarvittaessa lapselle haetaan vanhempien kanssa ulkopuolista apua. Vanhempainilloissa ja lapsen Vasun laadinnassa kerrotaan vanhemmille kuinka päiväkodissa ehkäistään kiusaamista ja toivotaan vanhempien osallistuvan yhteistyöhön. Kasvatuskumppanuus vahvistaa kiusaamisen ehkäisyä.

5.5 Päivän kulku ja omatoimisuus

”Tulen yleensä päiväkotiin iloisella mielellä. Kun ruokakello soi, silloin mennään ruokalaan, syödään yleensä puuroa. Silloin tullaan ruokailusta takaisin, mennään ryhmään ja siellä leikitään, askarrellaan. Tai kun menen askartelusta pois, menen sohvalle lukemaan kirjoja, mä luen itse. Mä tykkään kaikista eniten jumppaamisesta ja metsäretkistä. Päiväpiirissä tehdään kaikkia läpsytyksiä ja ”mansikkakeittoa” ja joskus vietetään synttäreitä ja silloin valitaan saarileikki. Sitten mennään syömään ja kun olen syönyt lähdän levolle. Lepohetken jälkeen lähdän leikkimään. Ja kun kello soi lähdän välipalalle. Ja sen jälkeen jatkamme leikkejä. Ja sen jälkeen mennään ulos. Yleensä mua tulee hakemaan äiti. Viihdyn täällä hyvin” (6-vuotias tyttö)

Päiväkodissämme on joustavasti vakaa päivärytmi. Ruokailu ja lepo hetki ovat päivän perusrunkona, jonka ympärille toiminta suunnitellaan. Jokaisella lapsiryhmällä on omat toimintatapansa ja käytänteensä. Suunnittelu ja arviointi tapahtuvat tiimeissä viikoittain. Suunnittelussa otetaan huomioon lapsen ikä ja lapsiryhmän rakenne. Selkeä päivärytmi tuo lapselle turvallisen olon ja auttaa lasta toimimaan päiväkodin ryhmässä. Monessa ryhmässä onkin kuvitettu päivärytmi, joka helpottaa lasta hahmottamaan päiväänsä.

Päiväkodissämme pedagoginen toiminta painottuu aamupäivään, sillä silloin lapsen vireystila on korkeimmillaan. Aikuisilta tarvitaan herkkyyttä huomata milloin lapsi tarvitsee tukea toimintaansa. Arkitoimintatilanteet, esimerkiksi pukeminen ja ulkoilu, tapahtuvat pienryhmissä. Tämä on hyvä hetki harjoitella arjen taitoja kuten omatoimisuutta. Arkitoimintatilanteissa pyrimme kiireettömyyteen. Päivähoito täydentää esiopetusta ja varhaiskasvatusta saumattomasti, samoissa tiloissa saman henkilökunnan kanssa.

Taulukko 1 Päivän kokonaisuus

TILANTEET, JOISTA LAPSEN PÄIVÄ RAKENTUU VARHAISKASVATUKSESSA	
Arkitoimintatilanteet (mukaillen Kinoksen (2008) määrittelyä)	• ruokatilanteet • pukemis- ja riisumistilanteet • hygieniatilanteet • siirtymä- ja odottelutilanteet • lepo- ja unitilanteet
Leikki	• sisäleikki • ulkoleikki
Ohjattu toiminta	• ohjatut tuokiot: huomioiden käytössä olevat erilaiset pienryhmätoiminnot • kokoontumiskeskustelut (esim. aamupiirit) • pienet työtehtävät • retket

5.6 Lasten leikki

"Leikki ihmissydämessä on se öljy, jonka ihminen tarvitsee elämänsä varrella, jottei hänen lamppunsa sammuisi."

Marja-Liisa Kari

Leikki on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Leikki on lapsen luontainen tapa toimia. Lapsi leikkii sitä, mitä hän sillä hetkellä tarvitsee. Hän käsittelee kokemiaan asioita. Leikissä lapsi opettelee muun muassa sosiaalisia taitoja. Leikki on yhtä aikaa mielikuvitusta ja totta ja muuttaa muotoaan lapsen kasvaessa. Pienillä lapsilla leikki on esineleikkiä yksin tai vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Rinnakkaisleikissä lapset leikkivät omaa leikkiä seuraten sivusta toisten lasten touhuja. Lapsen kasvaessa leikki muuttuu yhteisleikiksi, muun muassa rooli- ja draamaleikiksi. Sääntöleikkien merkitys kasvaa mitä vanhemmaksi lapsi tulee.

Aikuinen toimii lapsen leikin kannattelijana. Hän on herkkä, sensitiivinen, sitoutunut ja läsnä oleva leikkitilanteissa. Aikuinen on lasten saatavilla, hän ohjailee leikkiä, havainnoi eikä käännä selkää leikkitilanteille. Aikuinen opettaa lapselle leikkimisen taitoja. Aikuiset ymmärtävät leikin merkityksen oppimisen tehokkaana menetelmänä käyttäen monipuolisia leikimuotoja. Aikuinen rohkaisee lapsia uusiin leikkitilanteisiin ja kaveri-kontakteihin. Havainnoinnin kautta kasvattajat oppivat valtavasti lapsilta ja lapsista.

Leikille järjestetään aikaa, tilaa, välineitä sekä turvallinen ja mielekäs ympäristö. Leikin lopettamiselle varataan aikaa, mutta myös leikin jatkaminen esimerkiksi seuraavana päivänä on mahdollista. Leikkirauhan merkitystä korostetaan. Esimerkiksi leikkikarttaa käytetään ryhmissä, tällöin isompien lasten ryhmissä lapset joutuvat myös suunnittelemaan leikkiään ja sitoutumaan siihen. Leikkiympäristö järjestetään ryhmän ikätaso ja kiinnostuksenkohteet huomioiden lasten kanssa yhdessä viihtyisäksi ja toimivaksi. Leikkivälineet ovat lasten saatavilla. Iso piha antaa mahdollisuuden monenlaiseen toimintaan. Lähimetsä houkuttelee lasta tutkimaan luontoa ja sen monimuotoisuutta. Leikki on esiopetuksen tärkein toimintamuoto. Esiopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon että lapsi on luonnostaan leikkivä, utelias, aktiivinen ja sosiaalinen.

"Leikki on Helinäkeiju-leikki. Leikissä lennetään ja tehdään pölyä. Leikkisin tyttöjen kanssa. Leikissä olisi soit-torasia, aarrearkku, ja pöly tehtäisiin aarteiden avulla. Olisi kiva, jos siellä olisi keijujen Tampere, jossa olisi niittyjä ja jokia. Siellä on paljon kukkia." (tyttö)

"Sotaleikin, missä minä ja kaverit ollaan hyviksiä ja kaikilla on hauskaa. Tapahtuu kaikkea hauskaa, kivoja juttuja, tehtäisiin legoista aseet ja ammutaan leikisti toisia. Taikaisin legoja ja palikoita leluiksi." (poika)

5.7 Oppimistoimintojen organisointi

”Tärkeämpää kuin se mitä tehdään, on miksi tehdään”

Me Vallinojalla uskomme siihen, että lapsi on syntymästään saakka utelias ja haluaa oppia uutta, toistaa ja kerrata asioita. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa hän harjoittelee ja oppii erilaisia taitoja. Lapsi käyttää kaikkia aistejaan oppimisen apuna. Lapsi on luonnostaan aktiivinen ja oppii tekemällä, leikkimällä ja mallioppimisen kautta. Oppimistilanteissa painottuvat toiminnallisuus, elämyksellisyys, kokonaisvaltaisuus ja leikki. Lapsen oppimisen perustana ovat toiminta, ilmapiiri, oppimisympäristö ja aikuisen sitoutuminen niihin. Oppiminen perustuu vahvasti lapsen omaan kokemusmaailmaan.

Turvalliset ihmissuhteet luovat hyvän perustan oppimiselle ja myönteisen oppimisasenteen syntymiselle. Päiväkodissamme on tärkeää, että jokainen lapsi kokee jokaisen aikuisen turvalliseksi ja että jokainen aikuinen on jokaisen lapsen apuna. Kun lapselle annetaan mahdollisuus tehdä aloitteita, valita toimintojaan, ilmaista ajatuksiaan ja tehdä johtopäätöksiä, niin lapsi asennoituu positiivisesti oppimistilanteisiin ja kokee oppimisen ja onnistumisen iloa. Lasta haastetaan myös ongelmanratkaisuun siten, että annetaan hänen käyttäytyä päätelkykyään suorien vastausten sijaan. Kun lapsi oppii uutta ja onnistuu, silloin myös aikuiset iloitsevat yhdessä lapsen kanssa. Näin myönteiset oppimiskokemukset vahvistavat lapsen tervettä itsetuntoa ja monipuolista vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa.

Kasvattaja tukee oppimista ja ohjaa lasta tiedostamaan oman oppimisensa ja havaitsemaan, että hän voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa.

”Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteenalueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja ajatella ja toimia. Lapselle ominaiset toiminnan tavat otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksen muodoissa ja ne ohjaavat kasvattajayhteisön tapaa toimia lasten kanssa. Niissä toteutuvat kielen merkitys, sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen.” (Vasu 2005, 20, tiivistetty)

Tilat ja materiaalit on järjestetty lapsen toimintoja ja leikkejä innostavaksi. Lelut ja tavarat ovat lasten ikätasoon sopivia ja helposti saatavilla. Ympäristö aktivoi uusien asioiden tutkimiseen ja ongelmien ratkaisemiseen sekä tukee omatoimisuuteen. Lapsia ohjataan liikkumaan turvallisesti omassa lähiympäristössään tiedossa olevia pihasääntöjä noudattaen. Luonto on Valliojalla lähellä ja sitä hyödynnetään monipuolisesti oppimisympäristönä. Hyvät metsäretkipaikat, jotka sopivat niin pienille kuin esikouluikäisillekin, sijaitsevat lähellä päiväkotia. Hyvä oppimisympäristö on harmoninen, selkeä ja viihtyisä ja se kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin.

Lasta ohjataan harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja, jotta hän oppii sosiaalisissa tilanteissa vaadittavia taitoja. Tavoitteena on, että lapsi asennoituu myönteisesti toisia lapsia ja heidän kulttuuriaan kohtaan. Vallinojan päiväkodin tilat mahdollistavat pienryhmätoiminnan. Pienryhmät muodostuvat lasten tarpeitten ja toiminnan mukaan. Pienryhmässä kehittyvät vuorovaikutustaidot, koska jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua keskusteluun ja vuorovaikutukseen. Arjen tilanteissa, esimerkiksi ruokailussa ja pukemisessa, aikuinen ohjeistaa lasta, jolloin taitojen harjoittelu toiston avulla vahvistaa oppimista. Aikuinen toimii mallina lapselle. Lapsi oppii myös seuraamalla muiden lasten toimintaa. Toisilla lapsilla on positiivinen vaikutus lapsen oppimiselle.

Vallinojan varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jossa varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa kasvatuksen ja opetuksen nivoutumista yhteen. Esiopetuksessa ei ole tarkoituksena oppiaineiden sisältöjen opiskelu, vaan esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen (läpäisyperiaate). Sisältöaluejako ohjaa opettajan työtä.

Taulukko 2

	VARHAISKASVATUS	ESIOPETUS (Osana varhaiskasvatusta)
VALTAKUNNALLINEN ASIAKIRJA	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL (2005): Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.	Opetushallitus (2010): Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.
SISÄLLÖT	Sisällölliset orientaatiot - matemaattinen orientaatio - Luonnontieteellinen orientaatio - Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio Esteettinen orientaatio - Eettinen orientaatio - Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (Kieli on käsitelty omana kohtanaan)	Sisältöalueet - Kieli ja vuorovaikutus - Matematiikka - Etiikka ja katsomus - Ympäristö ja luonnontieto - Terveys - Fyysinen ja motorinen kehitys - Taide ja kulttuuri
SISÄLTÖJEN SUHDE OPPIMISEEN	Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa (VASU 2005, 26.) Orientaation käsitteellä korostetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman moninaisia ilmiöitä. (VASU 2005, 26.)	Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa. (EOPS 2010, 12) Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä. (EOPS 2010, 12.)

5.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksessa kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Lähtökohtana on turvata kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen varhaiskasvatuksen perusta, jossa korostuu vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen jaotellaan yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. Lapsen tarvitsemaa tukea suunniteltaessa otetaan huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Vallinojan päiväkodissa ammattitaitoinen henkilökunta tuntee lasten kasvun ja kehityksen erityispiirteet, vahvuudet ja tuen tarpeet sekä lasten yksilölliset piirteet. Lisäksi ryhmät käyttävät työkaluna yleisen tuen valikkoa, joka toimii apuna suunnitelmallisen pedagogiikan toteuttamisessa ja oppimisympäristöjen muokkaamisessa. Mikäli nämä toimenpiteet ovat riittämättömiä, voidaan lapselle hakea tehostettua tai erityistä tukea. Teemme myös tiivistä yhteistyötä lasten vanhempien, kiertävän erityislastentarhanopettajan ja neuvolan sekä muiden lasta koskevien tahojen kanssa.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana ovat havainnot lapsesta. Päiväkodissamme käytetään erilaisia havainnointimenetelmiä, joista tyypillisimpiä ovat lasten toiminnan seuraaminen arjen eri tilanteissa, erilaiset havainnointi- ja dokumentointilomakkeet sekä videointi. Pyydämme kuvausluvan vanhemmilta, joka sisältää myös luvan videointiin. Keskustelemme havainnoistamme tiimeissä ja vanhempien kanssa. Vanhemmat voivat myös aina ottaa itse heräkkeen huolen esille kanssamme. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana voi olla myös aiemmin todettu tuen tarve. Lapsen tuen tarpeessa tehostetaan yhteistyötä perheen ja kiertävän eri-

tyislasterhanopettajan sekä muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Mahdollisimman varhain aloitettu ja hyvin toteutetut pedagogiset ratkaisut ja oppimisympäristöt yhdessä vanhempien ja muun mahdollisen kuntoutuksen kanssa luovat lapselle suotuisat kehitysedellytykset.

Päiväkodissämme jokaiselle lapselle tehdään vuosittain yhdessä vanhempien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu), poikkeuksena 4 vuotta täyttävät lapset joiden kohdalla täytetään vanhempien kanssa Hyve-yhteenvetolomake. Käytössämme on myös muita erilaisia kasvun ja oppimisen tukemisen suunnitelmia. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsikohtainen suunnitelma (LAKSU). Kaikille esiopetukseen osallistuville lapsille tehdään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), jonka liitteeksi laaditaan tehostettua tukea tarvitsevien lasten kohdalla myös tehostetun tuen suunnitelma. Esiopetukseen osallistuvalla lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan LEOPS:in liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tuen suunnittelusta vastaa ryhmän lastentarhanopettaja yhteistyössä tiiminsä ja lapsen vanhempien kanssa. Suunnitteluun osallistuu tarvittaessa myös päiväkodin johtaja ja kiertävä erityislasterhanopettaja. Mikäli lapsella on henkilökohtainen avustaja tai ryhmässä on ryhmäavustaja, osallistuu myös avustaja tuen suunnitteluun tasa-arvoisena tiimin jäsenenä.

5.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Tuemme lapsen kasvamista kaksikielisyyteen sekä suomenkielisen kieli- ja kulttuuriympäristön että lapsen oman kieli- ja kulttuuriympäristön jäseneksi.

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää keskustella vanhempien kanssa suomalaisesta kasvatuksesta ja kulttuurista ja heidän omasta kulttuuristaan, tavoista, uskonnollisesta näkemyksestä ja kasvatuksesta. Kuten suomalaisessa yhteiskunnassa yleensä, myös meillä kasvatuksessa näkyy sukupuolten välinen tasa-arvoisuus. Yhteisistä kasvatuskäytännöistä keskustellessa vanhempien kanssa käytämme tarvittaessa tulkkipalveluita väärinkäsitysten välttämiseksi.

Fyysisen oppimisympäristön tulee olla kuvallisesti ja kielellisesti suunniteltu niin, että se aktivoi monipuolisesti lasta oppimaan ja käyttämään kieltä eri tilanteissa (Helsingin sosiaaliviraston selvityksiä 2005:12). Päivähoidossa aikuinen huolehtii positiivisen ja turvallisen ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä, jossa lapsi saa rauhassa oppia uusia asioita ja saa myönteisiä kielenoppimiskokemuksia. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja toimimaan luontevasti ryhmän jäsenenä arjen muuttuvissa tilanteissa. Aikuinen toimii ryhmän lapsille suomenkielen mallina ja hän kiinnittää huomiota lasten kanssa toimiessaan selkeään puhetapaan, esi-neiden ja asioiden nimeämiseen. Me päivähoidossa korostamme vanhemmille lapsen oman äidinkielen opettamisen tärkeyttä. Innostamme ja rohkaisemme heitä käyttämään ja vahvistamaan johdonmukaisesti lapsen omaa äidinkieltä tukeakseen lapsen luonnollista kielen oppimista. Korostamalla lapsen oman äidinkielen ensisijaisuutta, haluamme tukea tämän tunnekielen tärkeyttä. Uuden kielen oppiminen helpottuu, kun lapsi hallitsee oman äidinkieltänsä hyvin. Kielen avulla lapsi kokee yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta myös omaan kulttuuriin. Vanhemmat ovat aina tervetulleita vierailemaan lapsiryhmiin kertomaan omasta synnyinmaastaan ja kulttuuristaan.

Esimies vastaa päiväkodissa S2 (suomi toisena kielenä) - opetuksen toteutuksesta. Lastentarhanopettajan vastuulla on S2 - opetuksen käytännön toteutus lapsiryhmässä, mutta koko ryhmän henkilökunta osallistuu siihen arjessa. S2 - kielen opetuksessa korostuu yhteistyö vanhempien kanssa. Kielen opettaminen on suunnitelmallista ja sitä toteutetaan säännöllisesti.

Sekä eettisen että uskonnollis-katsomuksellisen kasvatuksen tärkeänä tavoitteena on kasvattaa lapsesta suvaitsevainen ja yhteiskunnassa rauhaa edistävä jäsen.

Eettinen kasvatus sisältyy lasten jokapäiväiseen elämään sekä kotona että päiväkodissa. Tilanteita tarkastellaan ja pohditaan muun muassa oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmasta. Asioita käsiteltäessä otetaan huomioon lasten kehitystaso. Myös pelot kuuluvat olennaisena osana lasten elämään. Uskontokasvatusta toteutetaan perheen arvoja ja vakaumusta kunnioittaen. Jokaisen perheen kanssa keskustellaan (Vasu tai LEOPS) kuinka he toivovat uskonto- tai vakaumuskasvatusta käsiteltävän lapsensa kanssa. Valtaosa perheistä on kristittyjä. Muihin uskontokuntiin tai vakaumuksiin kuuluville järjestetään tarvittaessa muuta suunniteltua toimintaa.

Tavoitteina ovat muun muassa tutustuminen oman uskonnon tai katsomuksen tapoihin ja perinteeseen. Lap-
selle tarjotaan mahdollisuus ihmetellä, kysellä ja pohtia asioita yhdessä aikuisen kanssa. Pidämme myös tär-
keänä tavoitteena tutustuttaa lapset erilaisiin uskontoihin ja näkemyksiin elämästä. Näin lapsilla on mahdolli-
suus kasvaa suvaitseviksi aikuisiksi. (Vasu 2005, EOPS 2005)

Teemme yhteistyötä Korson evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa, josta päiväkodissamme vierailee
säännöllisesti työntekijä kertomassa lapsille muun muassa Raamatun tapahtumista. Teemme myös vierailuja
Korson kirkkoon lähinnä jouluisin ja pääsiäisenä.

5.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Varhaiskasvatussuunnitelman alussa on esitelty Vallinojan aluetta, joka on luonteva ympäristö tutustuttaa
lapsia luontoon ja sen moninaisuuteen ja opettaa luonnon kunnioittamista ja vaalimista. Olemme huoman-
neet, että luontoon tutustuminen ja siellä toimiminen syventävät lapsen luontosuhdetta ja auttavat ympäris-
tökasvatuksen päämääriin pääsemisessä. Ympäristökasvatuksen aiheet ja materiaalit ovat helposti saatavilla
ja niiden tuottamat kokemukset ja elämykset rikastuttavat lapsen arkea ja opettavat ymmärtämään maail-
maa paremmin.

Metsäretket kuuluvat Vallinojan päiväkodin toimintamenetelmiin. Pienet tutustuvat päiväkodin lähiympäris-
töön ja isojen lasten retkikohteet ulottuvat kauemmas, aina Tussinkoskelle asti. Olemme toimintaamme yl-
peänä esitelleet myös kansainvälisille vieraillemme muun muassa Japanista ja ystävyyskaupunki Windhoekil-
le.

Oppimisympäristönä metsä tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia. Esimerkiksi luonnossa epätasaisella polulla
liikkuessa karkeamotoriikka kehittyä ja marjoja poimiessa käden hienomotoriikka. Metsässä voidaan tutkia ja
tutustua monenlaisiin luonnon ilmiöihin ja lapsen mielikuvitus rikastuu monimuotoisessa ympäristössä. Sa-
malla opitaan luonnon kunnioittamista, jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia. Luonnossa leikkiessään lapsi
voi harjoitella äidinkieltä, liikuntaa, biologiaa ja matematiikkaa samanaikaisesti.

Kestävä kehitys on yksi Vantaan arvoista ja koemme sen tärkeäksi päiväkodin arjessa. Olemme miettineet
miten eri tavoin voimme vähentää kulutusta ja jätteen määrää, kuinka hyödynnämme kierrätystä ja minkä-
laista asennetta opetamme lapsille. Lapset ovat myös mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.
Päiväkodissamme lajitellaan paperi-, pahvi- ja sekajäte, patterit kerätään ja viedään keräyspisteisiin ja meillä
on myös energia- ja bioroskikset.

Kierrätys ja jätteen vähentäminen lähtee oikeasta asenteesta. Lapset oppivat nopeasti lajittelemaan esimer-
kiksi paperit ja sekajätteen eri roskiksiin. Samoin ruokailtaessa lapset pohtivat kuinka paljon jaksavat syödä.
Onkin tärkeää, että vanhemmat ilmoittavat ajoissa lastensa poissaolon päiväkodilta, ettei ruokaa valmistet-
taisi turhaan päätymään bioroskikseen.

Päiväkodin ilmoitustaululla pidämme osta – myy – vaihda -palstaa. Palstalle voi jättää ilmoituksen myytävistä
tavaroista. Päiväkoti vastaanottaa mielellään lahjoituksia, esimerkiksi askartelumateriaalia, kopiopapereita,
leluja ja kirjoja. Otamme myös mielellämme vanhemmat mukaan miettimään ehdotuksia kuinka voisimme
vahvistaa kierrätystä. Vanhempaintoimikunta on hyvä paikka vaikuttaa ja tehdä yhteistyötä päiväkodin kans-
sa.

Teemme yhteistyötä kierrätyskeskuksen kanssa. Sieltä olemme tilanneet kestävästä kehitystä tukevaa materi-
aalia ja opastusta aikuisille sekä teatteriesityksiä lapsille. Olemme kenkäsuojaton yksikkö, joten ulkokengät
jätämme eteiseen. Vettä ja sähköä käytämme säästeliäästi ja opetamme lapsille lelujen ja kirjojen kaunista
kohtelua, jotta ne kestäisivät käytössä mahdollisimman pitkään. Askartelussa käytämme kierrätys- ja luon-
tomateriaalia
muun materiaalin ohella.

5.10 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto

Päiväkodin esiopetuksen opetussuunnitelma pohjautuu Vantaan esiopetuksen perusteisiin 2011, joka pohjautuu valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan 2010. Päiväkodissamme esiopetus on saumaton jatkumo varhaiskasvatuksesta edelleen perusopetukseen. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta ja sen tärkein opetusmenetelmä on leikki eri muodoissaan. Leikille järjestämme aikaa ja tiloja jokaisena esiopetuspäivänä. Leikin jatkamisen mahdollisuus on meille tärkeää ja se onnistuu hyvin koska kaikki toiminnot tapahtuvat omassa tilassaan. Kuten muussakin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa vaalimme lapsuutta. Toimintamme lähtökohtana on lasta kunnioittava ja arvostava oppimisympäristö. Kiinnitämme huomion kasvua ja oppimista edistävään psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön. Muokkaamme oppimisympäristöä lapsilähtöisesti, kuunnellen muun muassa heidän mielenkiinnon kohteitaan ja ottaen muutenkin huomioon ryhmän tarpeet. Jatkuva oppimisympäristön arviointi on tärkeää. Läsnäoleva ja lasta kunnioittava vuorovaikutus on ehdotonta päiväkodissamme.

Tarjoamme lapsille välineistöä jotka innostavat monipuoliseen toimintaan; leikkiin, peleihin sekä tutkimiseen. Välineistö sijoitetaan niin, että se on jatkuvasti lapsen ulottuvilla. Annamme mahdollisuuden myös lapsen omalle ajattelulle ja mielikuvitukselle.

Esiopetusryhmät muodostetaan vuosittain lapsimäärät huomioiden joko pelkästään esiopetusikäisistä tai viisi - kuusi vuotiaista. Työskentely tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä, mutta myös isommissa ryhmissä. Näin lapsi saa kokemuksia erilaisissa ryhmissä työskentelystä. Tarpeen mukaan käytössä ovat yleisen, tehostetun tai erityisen tuen muodot.

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää jokapäiväistä toimintaa. Oppilashuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 43, 47) Ohjeet kriisitilanteita varten löytyvät päiväkodin turvallisuuskansiosta.

Monikulttuurisuus huomioidaan esiopetuksessa VOPS 2011 linjausten mukaan. Esiopetusikäiset kuuluvat oppilashuollon piiriin. Päiväkodissamme kokoontuu OHR eli oppilashuoltotyöryhmä syksyisin ja keväisin. OHR:n jäseniä ovat yksikön esimies, esiopetuksen opettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, terveydenhoitaja ja mahdolliset muut yhteistyötahot. Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua työryhmän kokouksiin siltä osalta kun heidän lapsensa asioita käsitellään.

Teemme yhteistyötä Vierumäen koulun kanssa. Keväisin siirrämme tietoa tulevista ensimmäisen luokan oppilaista opettajille niin kutsutuissa ESKO (esiopetuksesta kouluun) -palavereissa. Syksyisin esiopettajat saavat kuulla opettajilta kuinka koulutaival on alkanut vanhoilla esikoululaisilla (TANNE -palaverit). Teemme myös lasten kanssa vierailuja lähikouluun.

6 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Vallinojan päiväkodin henkilöstö on moniammatillinen kasvatusyhteisö, jonka toiminta pohjautuu suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2005). Päiväkotimme kasvatushenkilökuntaan kuuluu muun muassa lastentarhanopettajia ja sosionomeja sekä lastenhoitajia, jotka ovat koulutukseltaan esimerkiksi lähihoitajia ja kehitysvammaistenhoitajia. Päiväkodissamme työskentelee myös tarvittaessa avustajia. Lisäksi henkilökuntaamme kuuluu kiinteistönhoitaja, laitoshuoltaja sekä keittiöhenkilökuntaa. Täydennämme henkilökuntaamme tarpeen mukaan sijaistyöntekijöillä, joita tilaamme Seuresta eli pääkaupunkiseudun kuntien yhteisesti omistamasta henkilöstöpalvelusta.

Päiväkotimme toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa. Toimintarakenteemme edistävät keskustelua ja avoimuutta työyksikössämme, sillä yhteisille palaverille on varattu aikaa viikoittain.

Päiväkodissamme on seuraavanlaisia palavereja ja toiminnan suunnittelua:

- kehittämispäivä kerran vuodessa
- työiltoja tarpeen mukaan
- vanhempainiltoja on tarpeen mukaan 1-2 kertaa vuodessa
- oppilashuoltoryhmä OHR esiopetusikäisille kaksi kertaa vuodessa
- työryhmiä kokoontuu tarpeen mukaan (esim. vuonna 2013 VKK-Metro, Vasupäivitys)
- talon yhteisten tapahtumien suunnittelu tarpeen mukaan
- työntekijän henkilökohtainen kehityskeskustelu kerran vuodessa
- tiimien kehityskeskustelut ja arvioinnit kaksi kertaa vuodessa
- pedagogiset palaverit
- talon palaveri kerran viikossa
- tiimipalaveri kerran viikossa

Työtehtäviä jakamalla turvataan kaikille kasvattajille suunnitteluaikaa. Suunnitteluaikaa käytetään muun muassa vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin (esim. Vasu, LEOPS ja ESKO), vanhempainiltoihin ja dokumentointiin.

Työtehtävät jakautuvat seuraavasti:

- ammattiryhmiin sidotut työtehtävät, esimerkiksi pedagoginen vastuu on lastentarhanopettajalla
- työaikaan sidotut työtehtävät
- hyödynnämme myös henkilökunnan vahvuusalueet

Toimintavuoden alussa käymme yhteiset kasvatuskäytännöt läpi koko talon kanssa. Pidämme tärkeänä hyvää työilmapiiriä, johon kuuluu hyvät tavat ja hyvä me-henki. Jaamme hyviä käytänteitä toisillemme ja käymme vuoropuhelua myös mahdollisista kehittämiskohteista - me täydennämme toisiamme! Lisäksi tiimit tekevät vuosittain ja aina uuden tiimin muodostuessa tiimisopimuksen, johon kirjataan muun muassa tiimin perustehtävä ja työntekijöiden vastuualueet.

Tiimi, henkilökunta ja lapsiryhmä kehittyvät koko ajan. Arviointia tapahtuu läpi vuoden ja työtapojen arviointi on jatkuvaa. Arvioinnin avulla tiimi pystyy miettimään myös toisenlaisten työtapojen käyttöä. Otamme mielellämme vastaan vanhempien palautetta työstämme, jotta voimme arvioida ja kehittää työtämme.

7 KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ

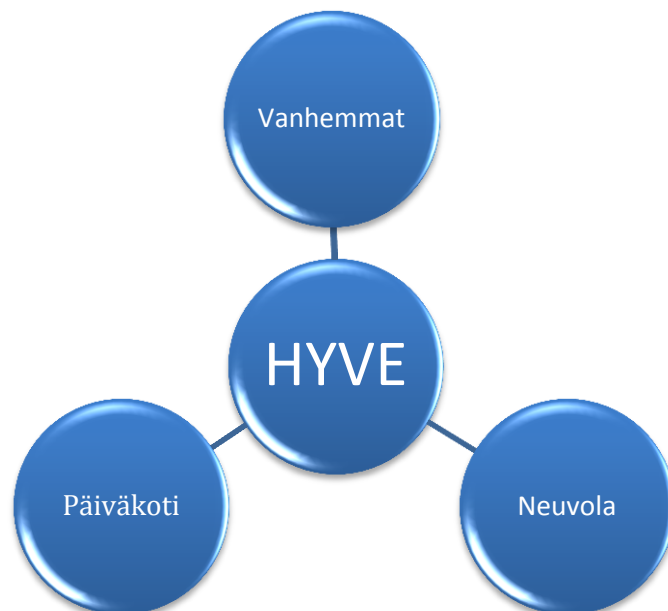
7.1 Yhteistyötahot ja hyvinvointityö

Lapsen tasapainoisen kasvun ja kehityksen tukemiseksi teemme yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua.

Päiväkodin yhteistyötahot:

- perheet
- kelto (konsultoiva erityislastentarhanopettaja)
- kieli- ja kulttuurikoordinaattori
- neuvola
- lastensuojelu
- lasta tutkivat tahot, esimerkiksi puheterapia
- vanhempaintoimikunta
- koulut
- perhetyö
- perheneuvola
- seurakunta
- tulkkipalvelu
- kirjasto
- poliisi
- palolaitos

Kuvio 1 Hyve

Kehitämme mielellämme toimintaamme.

Olimme mukana VKK-Metron (pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö) Katse lapseen – hankkeessa 2011–2013. Hankkeen tavoitteena oli päivähoidon ja neuvolan välisen dokumentoinnin ja tiedonsiirron kehittäminen. Osallistuimme tutkimuspäiväkotina muun muassa tiedonsiirtolomakkeen tekemiseen, jolla siirretään tietoa päivähoidon ja neuvolan välillä lapsen käydessä neuvolassa laajassa 4-vuotistarkastuksessa. Lomakkeen avulla neuvola saa tärkeää tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä päivähoidolta ja toisaalta myös päivähoidossa voidaan käyttää apuna 4-vuotistarkastuksessa tuotettua tietoa. Tärkeää on myös se, että vanhemmat hyötyvät yhteistyöstä ja kokevat sen tukevan heidän toimintaansa. Vanhempien kanssa käytävää tiedonsiirtokeskustelua kutsutaan Hyve-varhaiskasvatuskeskusteluksi.

Teemme neuvolan kanssa yhteistyötä myös muunikäisten lasten asioissa. Lasten vanhemmat antavat luvan neuvolan kanssa tehtävälle yhteistyölle ja he tietävät mitä asioita välitämme neuvolaan.

Teemme yhteistyötä myös päiväkodin lähikoulujen kanssa. Esikoululaiset vierailevat lähikouluissa keväisin ja osallistuvat esimerkiksi oppitunneille tai koululaisten järjestämiin konsertteihin. Lisäksi ensimmäisten luokkien opettajat vierailevat esikouluryhmissä keväisin. Esikouluryhmien varhaiskasvattajat ja opettajat keskustelevat koulun aloittavista lapsista ESKO -palavereissa ja jo koulun aloittaneista lapsista TANNE -palavereissa.

Työyksikössämme arvostetaan hyvinvointityötä ja puutumme mahdollisiin epäkohtiin herkästi. Hyvä ja avoin ilmapiiri työntekijöiden keskuudessa vaikuttaa myös siihen, että lapset viihtyvät paremmin päiväkodissa ja tuntevat olonsa turvallisiksi, jolloin myös vanhempien on helpompi jättää hyvillä mielin lapsensa meidän luoksemme hoitoon. Hyvinvointityö edellyttää mielestämme tiivistä yhteistyötä vanhempien sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lasten hyvinvoinnin ohella päiväkodissamme kiinnitetään huomiota lisäksi työyhteisön hyvinvointiin. Vantaan kaupunki tukee työntekijöiden hyvinvointia ja työssä jaksamista tarjoamalla heille koulutusmahdollisuuksia sekä tuettuja liikunta- ja kulttuuripalveluita. Työntekijöillä on myös mahdollisuus osallistua vapaaehtoisesti päivähoitoyksikön järjestämiin virkistystapahtumiin. Lisäksi työntekijät kuuluvat Vantaan työterveyshuollon piiriin.

Taikatakin arkipuhe ihmiseksi kasvamisesta

Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
Valtameren suola ja
onko muovivaahtoa sen
härän kuola.

Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa
poskea ja
vettä maistella.

Silloin tietää millaisessa
maailmassa täytyy asua.

Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa.

-Ilpo Tiihonen-

Tervetuloa poimimaan pieniä arjen ihmeitä Vallinojan päiväkodissa

Vantaa

Vantaan kaupunki
Vallinojan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Vallinojan päiväkoti
Variskuja 2 01450 Vantaa
09-839 32628